

Ons seminarie hier in Caïro telt niet alleen studenten en docenten maar ook een flink team van schoonmaak-, onderhouds- en keukenmedewerkers. De meesten van hen wonen op het seminarie, net als de studenten van de predikantsopleiding. De verhouding tussen studenten en 'werkers' is dit jaar opvallend goed: er wordt niet alleen met elkaar gevoetbald, maar er is ook elke week een gemeenschapsbijeenkomst waarin één van de studenten een meditatie houdt en samen wordt gezongen en gebeden en soms ook een quiz o.i.d. wordt gedaan, met aan het eind wat lekkers.

Bruinbrood met kaas

Nieuwerbrug, 21 juni 2023

Vanmorgen genoot ik van een bruine boterham met kaas. Letterlijk. Maar "bruinbrood met kaas" is ook zendingswerkerstaal voor "verlof": sinds een week ben ik in Nederland.

Verlof is niet precies hetzelfde als vakantie. Uit het raam voor me zie ik wel bijna vier kilometer zonovergoten Groene Hart, met aan de einder Pietje Potlood, de markante watertoren van de Meije, maar ik zit toch achter de computer om u via deze nieuwsbrief deelgenoot te maken van wat er gaande is in Egypte (en ook van ontmoetingen in een paar andere landen).

Afgelopen zondag heb ik Giessenburg bezocht, waar Joop Troost, lid van de plaatselijke zendingscommissie

en deelnemer aan de Experience-reis naar Egypte afgelopen november, mij aan het eind van de dienst interviewde over mijn werk. Afgelopen maandag bezocht ik het kantoor van de GZB om een presentatie/weekopening te verzorgen en met heel wat mensen bij te praten. 's Avonds had ik een Teamsgesprek met de zendingscommissie van Elburg. Aanstaande zondagavond hoop ik in Sliedrecht één en ander te vertellen, woensdagavond 28 juni in Amsterdam (Noorderkerk) en donderdagavond 29 juni in Polsbroek. Wellicht dus nog tot ziens! *Willem-Jan*

PS: Op het GZB-kantoor werd het nog even op mijn hart gedrukt: vraag aandacht voor Zendingmaatje. "Zendingmaatje worden" is inderdaad een mooie manier waarop u of jij persoonlijk betrokken kunt zijn bij een zendingswerker zoals ik. Voor informatie en aanmelden zie: zendingsmaatje.nl.

Bij een lezing in Utrecht ontmoette ik mijn Egyptische collega/oud-student ds. Ragaai, bezig met promotieonderzoek in Edinburgh en tijdelijk in Kampen.

Computercamera

Boven mijn computerscherm bevindt zich het oog van een camera. Ook nu na corona bewijst deze nog veel goede diensten. Zo kon ik eind maart even online aanschuiven bij de reünie van het GZB Experience-reisgezelschap dat hier afgelopen november op bezoek is geweest. (In mijn vorige nieuwsbrief noemde ik het al, maar voor wie dat gemist had: de verhalen van de deelnemers zijn nog terug te vinden op: gzbexperience.nl/blogs-2022.)

Bij Inleiding Oude Testament, een verplicht vak met zo'n zeventig studenten, mochten de deeltijdstudenten dit jaar kiezen of ze de live-sessies van het vak samen met de studenten van de predikantsopleiding hier op het seminarie volgden of online. Hoewel studenten (en docenten zoals ik) het gewoonlijk boeiender vinden om elkaar fysiek te ontmoeten, zie ik dat verreweg de meeste studenten toch kiezen voor de online-sessies: sommigen wonen in Caïro maar zijn toch behoorlijk wat reistijd kwijt om naar het seminarie te komen, anderen wonen elders in Egypte en weer anderen wonen in het buitenland (variërend van Dubai tot Canada).

Met vijf studenten van onze Engelstalige vervolgmastert heb ik dit voorjaar een nieuw boek van prof.dr. Maarten Wisse (de rector van de Protestantse Theologische Universiteit) over het belang van het onderscheid tussen wet en evangelie besproken. Vervolgens heeft elke student een paper geschreven waarin hij één hoofdstuk of thema uit het boek nader verwerkt: Victor, de maker van bovenstaande selfie, is bijvoorbeeld nader ingegaan op Wisse's vergelijking tussen de theologische 'tegenpolen' Faustus Socinus (1539–1604) en John Owen (1616–1684). Een andere student maakte een

vergelijking tussen Wisse en een islamitische denker.

Bij deze colleges ontmoetten we elkaar afwisselend online en op het seminarie: één student woont bijna naast de deur, maar twee andere zijn predikanten in dorpen een paar honderd kilometer ten zuiden van Caïro. Tijdens het laatste college was er een bijzondere verrassing: via een liveverbinding met Nederland mochten de studenten vragen die ze bij het boek hadden zelf direct aan professor Wisse stellen.

Eind mei, toen alle colleges al voorbij waren, zat ik toch nog weer voor het oog van de camera: ds. Wael Elian Haddad, predikant te Dubai, verdedigde toen de masterscriptie die hij onder mijn begeleiding had geschreven. Examinatoren waren dr. Maria Verhoeff (Evangelische Theologische Faculteit, Leuven) en dr. Michael Parker (een oud-collega van me die nu weer in de Verenigde Staten woont). De scriptie ging over een preken-serie die de kerkvader Johannes Chrysostomus in de vierde eeuw in een tijd van crisis in Antiochië had gehouden. Een interessant detail: Antiochië (Antakya) was in het verleden onderdeel van Syrië, terwijl ds. Wael zelf ook uit Syrië afkomstig is. Ik merk dit wel vaker: niet alleen de wereld van de Bijbel maar ook de wereld van de Vroege Kerk voelt in het Midden-Oosten vaak dichterbij dan in Nederland.

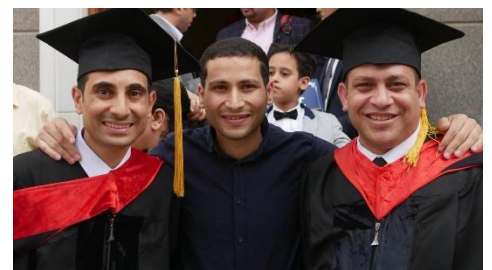
Overigens is ds. Wael kort na het examen wel naar Caïro gekomen om zelf zijn masterdiploma in ontvangst te nemen tijdens de afstudeerplechtigheid, waarbij ook twaalf studenten de predikantsopleiding afronden (zij gaan nu gemeenten verspreid over Egypte dienen) en zeventig studenten de diverse Arabisch-talige deeltijdopleidingen. Uiteraard is dit vreugdevol gebeuren met camera's vastgelegd, maar ik was er in levende lijve bij.

Enkele maanden geleden heeft dr. Hani Hanna, de rector van ons seminarie in Caïro, bekend gemaakt dat hij afscheid gaat nemen als rector en voltijddocent. Hij gaat vanuit Egypte voor een internationale christelijke organisatie werken en blijft wel als deeltijddocent bij ons colleges verzorgen. Het is een verlies: vooral in de jaren dat hij academic dean (ongeveer: directeur onderwijszaken) was, hebben we veel samengewerkt, bijvoorbeeld rond de vernieuwing van het curriculum van onze Arabisch-talige opleidingen.

Dr. Tharwat Wahba, vice-rector en docent missiologie, vertrekt eveneens naar een internationale christelijke organisatie, hoewel ook hij wel als deeltijddocent colleges blijft verzorgen. Dr. Tharwat heeft door de jaren heen onder andere onze studenten en de presbyteriaanse kerk in Egypte van het belang van zending en gemeentestichting weten te overtuigen.

Ook al is het een afscheid in goede harmonie, het kwam voor ons als seminarie wel wat onverwacht dat we deze twee ervaren leiders en gewaardeerde collega's kwijtraken. Het bestuur is op dit moment nog bezig met het regelen van de opvolging.

Twee van de studenten die dit jaar de predikantsopleiding hebben afgerond zijn Michael (links) en Ehab (rechts). Zoals ik al eens noemde komen zij uit hetzelfde dorp als ds. Mofreh (midden), die vorig jaar al is afgestudeerd. Het voelt altijd een beetje vreemd als studenten na vier jaar het seminarie verlaten, maar het is mooi dat ze nu in gemeenten gaan dienen.

Koffer

Liggend op drie vliegtuigstoelen hoog boven de Middellandse Zee mijmer ik alvast wat over deze nieuwsbrief. “In Egypte” luidt al jaren de titel van de nieuwsbrief. Maar nu in 2023 vraag ik me soms af: dekt de titel de lading nog wel? Het stukje “Computercamera” maakte al wel duidelijk hoe vaak ik digitaal landsgrenzen overga. Daarnaast pak ik met een zekere regelmaat mijn koffer – niet alleen voor verlof in Nederland, maar ook voor regionale en internationale bijeenkomsten en conferenties.

In mei dachten we als GZB-zendingswerkers uit het Midden-Oosten, Noord-Afrika en Centraal Azië tijdens een retraite in Libanon met elkaar na over het thema “Thuiskomen” aan de hand van het bijbelboek Ruth. Het was boeiend om de verhalen van andere werkers te horen – het bepaalt je er opnieuw bij hoe veelkleurig het werk van de GZB is, maar ook dat de werksituatie soms best lastig is.

In maart nam ik namens ons seminarie deel aan de general assembly (algemene vergadering) van de European Council for Theological Education (ECTE), die ditmaal op Cyprus bijeenkwam. Ook al bevindt ons seminarie zich in Egypte, we zijn net als enkele andere seminaries in het Midden-Oosten wel lid van deze Europese raad en ontvangen onze accreditatie (kwaliteitskeurmerk) ervan – bij de dagopeningen zongen we naast Engelse liederen ook een keer een Arabisch gezang. Samen dachten we na over ontwikkelingen in het hoger onderwijs waar ook theologische opleidingen baat bij kunnen hebben en gaven we als lidscholen waar nodig het bestuur groen licht om met zaken verder te gaan.

Dr. Frank Hinkelmann van de Europese Evangelische Alliantie gaf een interessante schets van hoe de term “evangelisch” in verschillende contexten wordt gebruikt en gedefinieerd. (Misschien heeft u zich ook wel eens afgevraagd waarom het seminarie waar ik werk *Evangelical* Theologi-

Begin maart was er een bijeenkomst voor orthodoxe, katholieke en protestantse theologiëstudenten in een gebouw bij de Koptisch-orthodoxe kathedraal (op zo'n twintig minuten loopafstand van ons seminarie). Samen dachten we na over zorg voor de schepping en vragen rond klimaatverandering.

cal Seminary in Cairo heet, terwijl het uitgaat van de presbyteriaanse kerk, die in de bredere gereformeerde traditie staat. De reden is dat het Arabische woord *injilī* [evangelisch] voor alle soorten protestanten wordt gebruikt en in Egypte in het bijzonder wel voor presbyterianen. Misschien hebben presbyteriaanse kerkdiensten in Egypte wel iets van wat we in Nederland ‘een evangelisch trekje’ zouden noemen, bijvoorbeeld de dienst beginnen met een half uur zingen, maar dat zijn meer bijzaken en is niet de reden waarom men in Egypte spreekt van de *Evangelical* Presbyterian Church en het *Evangelical* Theological Seminary in Cairo.)

In januari volgde ik een online-cursus over het begeleiden van promovendi en nam ik vervolgens deel aan een training over dit onderwerp in Amman in Jordanië, voor docenten die direct of indirect verbonden zijn aan drie seminaries in het Midden-Oosten. Op dit moment is er nog geen mogelijkheid in de Arabische wereld om te promoveren in de theologie (althans vanuit protestants perspectief), maar aan het creëren van zo'n mogelijkheid wordt nu al een aantal jaren gewerkt en deze training was één stap in het voorbereidingstraject. Ook als ik niet direct promovendi ga begeleiden, is de

training wel zinvol: het was ook een oprisser / verdieping voor het begeleiden van masterscripties (iets wat ik regelmatig doe) en het helpt om oudstudenten die de wens hebben om te gaan promoveren nog wat meer oriëntatie te bieden. (Eén van mijn minder zichtbare taken is “aanbevelingsbrieven schrijven” voor oudstudenten die hun studie in het buitenland voort willen zetten, en vaak heb ik daarvoor of daarbij dan ook wel een gesprek over de vraag waar iemand in geïnteresseerd is en wat hij of zij met de studie in de toekomst hoopt te doen.)

Afgelopen november vertegenwoordigde ik, zoals ik in mijn vorige nieuwsbrief al kort noemde), ons seminarie op de conferentie van de International Council for Evangelical Theological Education (ICETE) in Turkije, waar vertegenwoordigers van theologische opleidingen en trainingsprogramma's uit vrijwel de hele wereld aanwezig waren.

Wereldwijd is de behoefte aan goed theologisch onderwijs groot – variërend van eenvoudige cursussen tot predikantsopleidingen tot mogelijkheden om te promoveren. In Nederland lijkt het aanbod aan theologische vorming en onderwijs soms groter dan de vraag, maar elders is dit omgekeerd. Er is nog veel werk te doen!

Goudeiland

In de wereldstad Caïro ligt midden in de Nijl een groot eiland dat dorpsge- wijs wordt bewoond en dat vooral uit landbouwgrond bestaat: *Jazīrah al-Dhahab*, oftewel: Goudeiland. De ring- weg van Caïro (twee keer negen ba- nen) gaat via imposante viaducten hoog over het eiland heen, maar op het eiland zelf zie je meer ezels dan auto's – je komt er alleen via een pontje of een zeilveerboot.

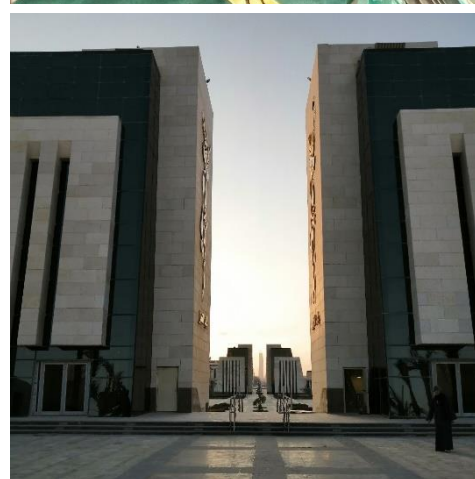
Dit voorjaar verzorgde dr. Tim Snow een collegeserie over het boek Ruth voor de studenten van onze En- gelstalige masteropleiding. De eerste maanden gaf hij online college vanuit de Verenigde Staten, maar in april/mei was hij met zijn vrouw Laurie enkele weken hier op ons seminarie in Caïro op bezoek. Hij heeft, mede op grond van archeologisch onderzoek, studie gemaakt van landbouw in de tijd van het Oude Testament.

Het leek me daarom leuk om hem niet een standaardtoeristenattractie te laten zien maar dit eiland, om hem zo kennis te laten maken met hoe land- bouw in het huidige Egypte wordt be- dreven. Alleen één probleem: al ben ik

een boerenkleinzoon en ben ik door de jaren best wel eens meegenomen naar de velden rond de dorpen in het Nijl- dal, erg ver reikt mijn agrarische ken- nis niet en veel toelichting op wat we gingen zien kon ik niet geven.

Gelukkig was er een oplossing: dit jaar hebben we een nieuwe student in de predikantsopleiding die niet alleen uit een boerengezin komt maar ook echt hart heeft voor het boerenbedrijf: Fady (foto rechtsboven). Hij is meege- gaan, voelde zich in deze groene oase meteen in zijn element en heeft alles keurig uitgelegd. Nu weet zelfs ik hoe de plant eruitziet waar *mulūkhīyyah* van wordt gemaakt, de slijmerige spi- nazieachtige soep die hier als delica- tesse wordt opgediend bij kip en rijst.

Egypte bouwt aan de toekomst. Voor de komende 25 jaar wordt een bevolkings- toename van 35 miljoen personen ver- wacht. Ten oosten van Caïro verrijst daarom nu alvast een nieuwe hoofd- stad: de New Administrative Capital.

Colofon

Willem-Jan de Wit is docent Bijbelwetenschappen en sys- tematische theologie aan het Evangelical Theological Semi- nary in Caïro. Voor dit werk is hij door de protestantse zendingsorganisatie GZB uitgezonden vanuit de Noorder- kerkgemeente in Amsterdam. In het kader van het GZB-programma “Deel- genoten” wordt zijn werk mede ge- steund door de Sionskerk Ameide en de hervormde gemeenten van Gies- senburg, Goedereede, Polsbroek-Vlist en Sliedrecht. Via deze nieuwsbrief houdt hij u als familie, vrienden, ge- meenteleden en belangstellenden op de hoogte van zijn werk en ervaringen in Egypte.

WhatsApp/mobiel: +20 127 2800851
willemjdewit@hotmail.com, wjdw.nl

Het **Evangelical Theological Seminary in Cairo**

leidt toekomstige predikanten op voor de presbyteriaanse (protestantse) kerk in Egypte. Daarnaast biedt het seminarie diverse Arabischtalige deel- tijdopleidingen aan, zowel in Caïro als online. Wie het Engels voldoende be- heerst, kan doorstuderen in het Ma- ster of Theology (ThM)-programma. Veel oud-studenten hiervan zijn in- middels zelf betrokken bij de opleiding van predikanten in Egypte en Sudan. Ook westerse theologiestudenten kun- nen (een deel van) deze masterplei- ding volgen. In totaal telt het semina- rie zo'n 600 studenten.

ETSC, etsc@etsc.org, etsc.org

De **GZB** werkt graag mee aan de verspreiding van de- ze nieuwsbrief en stelt uw meelevens en gebed zeer op prijs. U kunt uw betrokkenheid óók tot uit- drukking brengen door een gift over te maken op NL91 INGB 0690 7624 45 voor het werkersfonds “W.J. de Wit” of voor andere onderdelen van het werk waar de GZB wereldwijd bij is betrok- ken. Via gzb.nl/doneren kunt u een eenmalige of periodieke bijdrage een- voudig online regelen. We zijn dank- baar voor uw onmisbare steun, zodat het werk voort kan gaan en zelfs kan groeien. Als u deze brief per post ont- vangt, geeft u een eventuele adreswij- ziging dan door aan de GZB.

GZB, Postbus 28, 3970 AA Driebergen
0343 512444, info@gzb.org, gzb.nl